

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)
Громадська спілка «Полтавське товариство
сільського господарства»**

Кафедра захист рослин

**VII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 90-річчю з дня народження
засновника національної моделі органічного землеробства
Семена Антонця**

*25 листопада 2025 року
м. Полтава*

УДК 632.93
3-38

Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : матеріали VII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 25 листопада 2025 р.). Полтава: ПДАУ, 2025. 165 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17980555>

ISBN 978-617-8797-01-0

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 695 від 11 жовтня 2025 р. (VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 90-річчю від дня народження засновника національної моделі органічного землеробства Семена Антонця).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроєкосистем України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроєкосистемах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Поспелов Сергій Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії імені Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 23.12.2025 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

Мусієнко Н. О., Поспелова Г. Д.	КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЗАХИСТУ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ВІД ФУЗАРІОЗНИХ В'ЯНЕНЬ	56
Пелих В. Ю., Муха Б. Г., Яресько А. О.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ФУНГІЦИДУ ПРЕВІКУР ЕНЕРДЖІ ПРОТИ ХВОРОБ ОГІРКА ЗАКРИТОГО ГРУНТУ	59
Сіренко В. О., Голуб О. Р. Лавріненко І.Г. Лісовий В.М.	ХВОРОБИ КАЧАНІВ КУКУРУДЗИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОШКОДЖЕННЯМИ КУКУРУДЗЯНИМ СТЕБЛОВИМ МЕТЕЛИКОМ І БАВОВНИКОВОЮ СОВКОЮ	61
Чамара Р. С., Коваленко Н. П.	САМШИТОВА ВОГНІВКА У ЗМІШАНИХ НАСАДЖЕННЯХ: РИЗИКИ ТА АДАПТАЦІЯ	65
РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО РОСЛИННИЦТВА І ЗЕМЛЕРОБСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ		68
Vasko O. A., Tyshchuk D. V., Hlushchenko L. A.	SPECIES COMPOSITION OF PATHOGENIC FUNGI AND SUSCEPTIBILITY OF MEDICINAL PLANTS	68
Баган А. В., Гордієнко Д. А.	ПІДБІР СОРТИМЕНТУ ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ МАЛОГО САДУ	72
Баган А. В., Дмитришина О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ ТА ВИРОЩУВАННЯ РОСЛИН ПРИ ОЗЕЛЕНЕННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЕЛЬ В УМОВАХ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА	74
Баган А. В., Маслівець О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ	76
Баган А. В., Мусієнко Н. О.	ВИРОЩУВАННЯ КІНОА (<i>CHENOPodium QUINOA L.</i>) ЯК ПЕРСПЕКТИВНОЇ НІШЕВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	80
Баган А. В., Мусієнко Н. О.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ЧІА (<i>SALVIA HISPANICA L.</i>) В УКРАЇНІ	82
Баган А. В., Рощепа Д. О.	МЕТОДИ СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ У СЕЛЕКЦІЇ ТРОЯНД	84
Бараболя О. В., Храпач А. О.	ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ: ПОКРОКОВИЙ ПОСІБНИК	86
Барат М. Ю., Баган А. В.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО	92
Барат Ю. М., Дудка Є. О.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЖИМОЛОСТІ (<i>Lonicera caerulea L.</i>) У ПРОМИСЛОВОМУ САДІВНИЦТВІ	94
Білявська Л. Г., Буцький О. С., Білявський Ю. В.	ВРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗА ОПТИМАЛЬНОЇ НОРМИ ВІСІВУ НАСІННЯ В УМОВАХ ПОСУХИ ТА СТРЕСУ	96

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 90-річчю від дня народження засновника національної моделі органічного землеробства Семена Антонця. Полтава, 2025

система захисту кукурудзи повинна включати комплекс заходів: контроль шкідників, агротехнічні прийоми, використання стійких гібридів та оптимізацію технології збирання й зберігання зерна.

Бібліографія:

1. Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Баранник Т. С., Пугач Т. А. Основні мікотоксини грибів роду *Fusarium* sp. *Матеріали XII науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні напрямки та інновації у вирішенні проблем галузі рослинництва» присвячена 180 річчю з дня народження професора А. Є. Зайкевича.* (Полтава, 5 травня 2022 р.). Полтава, 2022. С. 34-36.
2. Коваленко, Н. П.; Гречкосій, А. О.; Поспелова, Г. Д. *Біоекологічні особливості збудників пліснявіння насіння кукурудзи.* *Міжнародна наук.-практ. інтернет-конференції «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»* (Полтава, 24 листопада 2022). Полтава. 2022. С. 81-83.
3. Поспелов, С. В., Поспелова Г. Д., Нечипоренко Н. І., Коваленко Н. П., Охріменко В. В. Моніторинг хвороб кукурудзи в умовах Полтавського регіону. *Вісник ПДАА.* 2021. № 3. С. 37-44.
4. Харченко Л. Я.; Харченко, М. Ю.; Поспелова, Г. Д.; Поспелов, С. В.; Лісовий, В. М.; Лавриненко І. Г. Оцінка стійкості зразків кукурудзи з колекції Устимівської дослідної станції рослинництва до основних шкідників та хвороб. *Scientific Progress & Innovations.* 2024. № 27 (4). С. 59-65.
5. Dalla Lana, F., Madden, L. V., Carvalho, C. P. & Paul, P. A. (2022). Impact of Gibberella ear rot on grain quality and yield components in maize as influenced by hybrid reaction. *Plant Disease.* 106(12). 3013-3220.

САМШИТОВА ВОГНІВКА У ЗМІШАНИХ НАСАДЖЕННЯХ: РИЗИКИ ТА АДАПТАЦІЯ

Чамара Р. С., Коваленко Н. П.

Полтавський державний аграрний університет

У сучасних умовах глобальних кліматичних змін та активного поширення інвазійних видів комах-шкідників питання збереження декоративних і лісових насаджень стає особливо актуальним. Одним із небезпечних шкідників, здатних за короткий час знищувати великі площі декоративних насаджень, завдаючи економічних і естетичних збитків, є самшитова вогнівка (*Cydalima perspectalis*), яка за останнє десятиліття стала серйозною загрозою для декоративних і природних насаджень країн Європи. Активне поширення цього шкідника територією України, відмічене з 2010 року, спричинило масштабне знищення самшитових насаджень, які є невід'ємним елементом садово-паркового ландшафту [3].

Походить самшитова вогнівка зі Східної Азії, характеризується високою адаптивністю до нових умов існування, швидким розмноженням та здатністю утворювати кілька поколінь за один сезон. Така біологічна пластичність робить вогнівку особливо небезпечною, адже вона здатна швидко освоювати нові території та нові кормові рослини [4].

Фото 1. Самшитова вогнівка

Основний об'єкт ураження самшитою вогнівки – самшит (*Vixus sempervirens*), який використовується у декоративному садівництві як вічнозелена рослина з густою кроною, що легко піддається формуванню. Проте вразливими стають і змішані насадження, в яких поєднуються самшит та барбарис (*Berberis thunbergii*), через можливість перехресного впливу шкідника на різні види рослин. Розширення спектра живлення самшитою вогнівки може свідчити про її подальшу адаптацію до нових видів рослин.

Зважаючи на це актуальним стає проведення порівняльного аналізу пошкоджень самшиту та барбарису у змішаних насадженнях, що дозволяє краще зрозуміти біоекологічні особливості та закономірності поширення вогнівки, визначити ступінь уразливості різних видів рослин, оцінити потенційні ризики для декоративного озеленення [1] та визначити стратегії ефективного захисту зелених насаджень [4].

Фото 2. *Vixus sempervirens*

Фото 3. *Berberis thunbergii*

Складний життєвий цикл самшитої вогнівки забезпечує виживання шкідника навіть у несприятливих умовах. Інтенсивність пошкодження самшиту значно перевищує ураження барбарису, тому гусінь концентрується переважно на цій рослині. Гусениці активно живляться листям і молодими пагонами самшиту, викликаючи масову дефоліацію. Значне пошкодження призводить до втрати декоративності, а в подальшому і до загибелі рослини. Зовнішнім проявом ураження є поява павутини між листками, виявлення зеленуватих гусениць з білими смужками та чорними цятками, а також характерне обгризання листкових пластинок.

Фото 4. Гусениця самшитої вогнівки на самшиті

На відміну від самшиту, листки барбарису більш жорсткі та колючі, що потенційно може знижувати інтенсивність живлення гусені та ускладнювати її пересування. Крім того барбарис виявляє відносну стійкість, обумовлену особливостями хімічного складу листків, зокрема наявністю алкалоїдів, які відлякують або пригнічують розвиток гусені [5]. Водночас виділення летких речовин барбарисом виявляє певний репелентний ефект, що частково стримує розвиток личинок.

У змішаних насадженнях у перші роки після заселення ділянки шкідником барбарис залишається майже неушкодженим, однак в умовах масового розмноження гусінь починає заселяти нові рослини. З'являються поодинокі сліди пошкодження – часткове обгризання країв, втрата блиску та зміна кольору листків, слабе обплетення павутиною. Хоча вираженість ознак появи шкідника на барбарисі незначна порівняно із самшитом, вони свідчать про поступову адаптацію вогнівки до нового виду кормової рослини. Така тенденція демонструє можливість розширення спектра живлення самшитої вогнівки, що загрожує іншим видам декоративних рослин [6].

У зелених насадженнях самшит виконує важливу роль у стабілізації мікроклімату та ґрунтових процесів, а його знищення в результаті пошкодження самшитою вогнівкою призводить до зміни структури фітоценозу. Заміну